

Αχιλλέας

Η Κύπρος αξίζει καλύτερα

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΠΥΛΩΝΑΣ ΙΙ: ΚΥΠΡΟΣ 2035

**«ΜΙΑ ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ»: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κλιματική κρίση αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση για την ανθρωπότητα. Η Κύπρος βρίσκεται στην ζώνη απειλής απερήμωσης. Οι περιβαλλοντικοί μας πόροι, το νερό, τα δάση, οι ακτές, η ύπαιθρος είναι πολύτιμοι όσο ποτέ. Όλα αποκτούν επείγοντα χαρακτήρα και η Κύπρος δεν μπορεί να μείνει άλλο πίσω.

Η περιβαλλοντική καταστροφή στην κατεχόμενη γη μας, αναπόφευκτα, θα έχει συνέπειες και στις περιοχές οι οποίες ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Πρέπει άμεσα να αντιληφθούμε ότι η Κύπρος αποτελεί ένα ενιαίο οικοσύστημα. Οι πολιτικές μας για τον αέρα, το νερό, τη βιοποικιλότητα, τα δάση και τις ακτές μας πρέπει να ξεπεράσουν τους διαχωρισμούς με τις γραμμές κατοχής και τα όρια των βάσεων. Η περιβαλλοντική καταστροφή του νησιού μας αφορά όλους!

Η συμμετοχή μας στην ΕΕ μας έδωσε από καιρό τις κατευθύνσεις. Η αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής έχει γνώμονα τις ανάγκες των μελλοντικών γενεών. Σε κανένα Ευρωπαϊκό στόχο δεν έχουμε ουσιαστική πρόοδο, σύμφωνα με όλες τις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (“Sustainability Report”).

Μπροστά μας έχουμε τους στόχους της «Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας»:

- (i) Απεξάρτηση από τον άνθρακα και κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050.
- (ii) Μείωση κατά 55% των εκπομπών ρύπων του θερμοκηπίου μέχρι το 2030, σε σύγκριση με το 1990.
- (iii) Πλήρης ενεργειακή απόδοση των νέων κτιρίων και ενεργειακή αναβάθμιση σε υφιστάμενα κτίρια.

Για να πετύχουμε τους πιο πάνω στόχους, πρέπει να αξιοποιήσουμε τη μεγάλη ευκαιρία που προσφέρει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και το νέο Πολυετές Πρόγραμμα της ΕΕ 2021-2027. Αυτοί είναι οι δύο αναπτυξιακοί μας πνεύμονες.

Για να αλλάξουμε την υφιστάμενη (θλιβερή) κατάσταση, το κράτος οφείλει να δώσει κίνητρα, σχέδια επιδότησης και να εφαρμόσει την πράσινη φορολογία. Πρέπει να εφαρμόσουμε μηχανισμούς μέτρησης και παρακολούθησης των στόχων για να μην χαθεί άλλος χρόνος. Το νησί μας μπορεί να φτιάξει ένα νέο αφήγημα για προσέλκυση επενδύσεων στην πράσινη οικονομία.

Θέλουμε Μία Κύπρο και Πράσινη!

ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΩ

2. ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ («ΑΠΕ»)

2.1 Τα συγκριτικά στοιχεία της Eurostat για μετάβαση στις ΑΠΕ και μείωση των ρυπογόνων αερίων δείχνουν τη σοβαρή καθυστέρηση της Κύπρου. Οι επιδόσεις της χώρας μας αποκλίνουν σοβαρά από τους νέους στόχους της ΕΕ για το 2030 και το 2050.

2.2 Πρέπει να κάνουμε γρήγορα τη στροφή προς τις ΑΠΕ εκμεταλλευόμενοι την ηλιοφάνεια, η οποία αποτελεί συγκριτικό πλεονέκτημα της Κύπρου. Αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που μας παρέχει ο τόπος μας οφείλουμε να καταρτίσουμε ολοκληρωμένη στρατηγική για απεξάρτηση της ΑΗΚ από το μαζούτ.

2.3 Στηρίζουμε όχι μόνο ότι η διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών πρέπει να αυξηθεί, αλλά πιστεύουμε παράλληλα ότι η δυνατότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ειδικά από ηλιακή) μπορεί να προάγει δίκαιη και ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, καταπολεμώντας την ενεργειακή φτώχεια. Προωθώντας εξίσου και την αποκεντρωμένη παραγωγή (π.χ. στα κτίρια και νοικοκυριά), αποφεύγονται προβλήματα που ήδη δυστυχώς εμφανίστηκαν που αφορούν χωροθέτηση σε μια χώρα που η σχετική αξία της γης επηρεάζεται σημαντικά, τόσο με την αλλαγή χρήση γης αλλά και την διαθέσιμη έκτασή της.

2.4 Εξέλιξη και προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για προώθηση της δημιουργίας ενεργειακών κοινοτήτων-συνεταιρισμών έτσι ώστε να επιτρέπει μια πιο κοινωνικά δίκαιη και προσβάσιμη καθαρή ενέργεια.

2.5 Προμηθευτές ΑΠΕ:

- Πρέπει να απλοποιηθούν οι διαδικασίες για αδειοδότηση εταιρειών και ευρύτερα συμμετόχων που παρέχουν τεχνολογίες που διευκολύνουν τη χρήση ΑΠΕ.
- Η Επιτροπή Ανταγωνισμού πρέπει να επέμβει για να διασφαλιστούν συνθήκες υγιούς αγοράς όσον αφορά τους προμηθευτές ΑΠΕ.

2.6 Σχέδιο επιδότησης ΑΠΕ:

- Οφείλουμε να επεκτείνουμε τα υφιστάμενα σχέδια επιδότησης για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Η επιδότηση μπορεί να γίνει κλιμακωτά με την πιο μεγάλη χορηγία να πηγαίνει σε νοικοκυριά με πιο χαμηλό εισόδημα.

2.7 Στοχευμένες κρατικές επενδύσεις:

- Επένδυση σε υποδομές για αποθήκευση ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ.
- Χρησιμοποιώντας πόρους από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το κράτος πρέπει να επενδύσει στη δημιουργία ουσιαστικής υποδομής για φόρτιση

ηλεκτρικών αυτοκινήτων, ώστε να καταστεί πρακτικά εφικτή η διείσδυση του ηλεκτρικού αυτοκινήτου στην Κυπριακή αγορά.

- Στηρίζουμε την πρωτοβουλία για κατασκευή πάρκου παραγωγής ηλιακής ενέργειας στη νεκρή ζώνη προς όφελος και των δύο κοινοτήτων. Ήδη η Επίτροπος Συνοχής και Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ελίζα Φερέιρα έχει δηλώσει την ετοιμότητα της να στηρίξει μια τέτοια πρωτοβουλία.

2.8 Μέτρα για προώθηση ΑΠΕ από το δημόσιο τομέα:

- Το κράτος οφείλει να επιλέγει προσεκτικά τους συνεργάτες του. Αυτή η επιλογή πρέπει να γίνεται και με περιβαλλοντικά κριτήρια. Να νομοθετηθεί υποχρέωση πως οι ιδιώτες οι οποίοι συμμετέχουν σε δημόσιους διαγωνισμούς πληρούν κάποια ελάχιστα περιβαλλοντικά κριτήρια, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για κλάδο που έχει μεγάλο περιβαλλοντικό αντίκτυπο (π.χ κατασκευαστικό).
- Πρώτα η κυβέρνηση οφείλει να δώσει το παράδειγμα για μετάβαση προς τις ΑΠΕ. Προτείνω άμεση μελέτη για την ενεργειακή κατανάλωση και βιωσιμότητα μεγάλων δημοσίων έργων και κτιρίων. Η μελέτη θα έχει συμβουλευτικό ρόλο ως προς τα μέτρα που πρέπει να παρθούν για να καταστήσει τα εν λόγω δημόσια έργα πιο φιλικά προς το περιβάλλον. Τα μέτρα θα υλοποιηθούν με σειρά προτεραιότητας.

3. ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.1 Στόχος μας είναι το 45% του ρεύματος να παράγεται μέσω ΑΠΕ μέχρι το 2030.

3.2 Ναι στη χρήση φυσικού αερίου ως μεταβατική φάση για απεξάρτηση από τα πιο ρυπογόνα καύσιμα που χρησιμοποιούνται τώρα για την παραγωγή ρεύματος.

3.3 Κατά την 10ετία που πέρασε, η κυβέρνηση απέτυχε να φέρει εις πέρας το έργο εισαγωγής φυσικού αερίου για μετάβαση της ηλεκτροπαραγωγής από πετρέλαιο στο φυσικό αέριο. Η εξόρυξη από την Κύπρο, μέχρι τον πόλεμο στην Ουκρανία, έτυχε αμελούς αντιμετώπισης. Το εξαιρετικά δυναμικό περιβάλλον στην γεωπολιτική, αναδεικνύει την σημασία ετοιμότητας σε πολλαπλά σενάρια.

3.4 Ο εκσυγχρονισμός και η επίσπευση διαδικασιών είναι προϋπόθεση για να είμαστε ευέλικτοι και άμεσοι σε ανταπόκριση σε ενεργειακές κρίσεις.

3.5 Η πυρηνική ενέργεια δεν είναι επιλογή στην περιοχή μας. Πέραν της πρόσθετης τρωτότητας λόγω σεισμογενούς περιοχής, η πυρηνική ενέργεια προϋποθέτει πολιτική σταθερότητα και ωριμότητα, κάτι που δεν έχει έτσι κι αλλιώς η περιοχή μας.

3.6 Η υλοποίηση του έργου για ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου – Ισραήλ – Ελλάδας έχει εγκριθεί για μερική χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Για το έργο αυτό συνεπάγεται μια τεράστια επένδυση και ως τέτοιο προϋποθέτει σοβαρή δημόσια διαβούλευση, πλήρη διαφάνεια, κοινοβουλευτικό έλεγχο και συνεχή εποπτεία.

4. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

4.1 Προτείνουμε τροποποίηση του Συντάγματος ούτως ώστε να κατοχυρωθεί αυτόνομο δικαίωμα των πολιτών στο καθαρό και υγιές περιβάλλον. Αυτό θα επιτρέψει στους πολίτες να προσβάλλουν αντιπεριβαλλοντικές πολιτικές στο δικαστήριο.

4.2 Το δικαίωμα θα κατοχυρώνει την πρόοδο που έγινε στη νομολογία του ΕΔΑΔ και τις νομικές υποχρεώσεις που πηγάζουν από τη Σύμβαση του Άαρχους. Συγκεκριμένα, θα διασφαλίζεται:

- Η ουσία του δικαιώματος στο καθαρό περιβάλλον.
- Το δικαίωμα των πολιτών να πληροφορούνται από το κράτος για περιβαλλοντικά θέματα.
- Η αποτελεσματική συμμετοχή των άμεσα εμπλεκόμενων πολιτών σε πολιτικές αποφάσεις, οι οποίες επηρεάζουν το περιβάλλον στο οποίο διαμένουν.
- Η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε νομικές και διοικητικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της επανόρθωσης και της αποκατάστασης.

5. ΠΡΑΣΙΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1 **Πράσινη Φορολογία:** Προώθηση φορολογικής μεταρρύθμισης με έμφαση στην πράσινη φορολογία για να υλοποιηθεί με δημοσιονομικά ουδέτερο τρόπο. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα πρόσθετα έσοδα που θα εξασφαλιστούν από επιβολή φορολογίας σε δραστηριότητες που επιβαρύνουν το περιβάλλον, θα αντισταθμιστούν με φορολογικές ελαφρύνσεις και επιδοτήσεις σε δραστηριότητες ιδιωτών, οι οποίες ωφελούν το περιβάλλον και συνδράμουν στην πράσινη ανάπτυξη.

5.2 **Προώθηση της πράσινης επιχειρηματικότητας:** Το κράτος μπορεί να στηρίξει το έργο των επιχειρήσεων έτσι ώστε να μεταβούν σε περιβαλλοντικά φιλικές πρακτικές εισάγοντας σχετικά κίνητρα, αλλά και αντί-κίνητρα έναντι του μη-περιβαλλοντικά ευαίσθητου χρηματικού κέρδους, συμβάλλοντας έτσι στην πράσινη ανάπτυξη της Κυπριακής οικονομίας και προωθώντας την κυκλική οικονομία. Προτείνουμε την

παραχώρηση φορολογικών κινήτρων για να διευκολύνουμε αυτές τις επιχειρηματικές δραστηριότητες εντός Κύπρου και για να προσελκύσουμε ξένες επενδύσεις σε αυτό τον τομέα, με την απαραίτητη φυσικά εποπτεία για την αποφυγή του πράσινου «ξεπλύματος».

6. ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- 6.1 Η σημασία της ανακύκλωσης για το περιβάλλον μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής. Η αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης είναι αναγκαία για αποτελεσματική ανακύκλωση και ουσιαστική αξιοποίηση των θετικών της συνεπειών.
- 6.2 Προτείνουμε τη μείωση του ΦΠΑ που επιβάλλεται σε υπηρεσίες επισκευής, για να παρέχει κίνητρα στους καταναλωτές να επιδιορθώνουν παρά να αντικαθιστούν προϊόντα. Αυτή η πολιτική εφαρμόστηκε επιτυχώς στη Σουηδία.
- 6.3 Νομοθέτηση υποχρέωσης των πωλητών ηλεκτρικών και μηχανικών προϊόντων, να προμηθεύονται και ποσότητα ανταλλακτικών, αναλόγως της ποσότητας των προϊόντων που πουλούν. Αυτό θα διευκολύνει τη γρήγορη επιδιόρθωση και θα αποτελέσει κίνητρο ούτως ώστε οι καταναλωτές να εξασκούν το δικαίωμα που τους παρέχεται για επισκευή προϊόντων αντί να τα αντικαθιστούν.
- 6.4 Καθορισμός προθεσμίας εντός της οποίας ο πωλητής θα πρέπει να επιδιορθώνει προϊόντα εφόσον ο καταναλωτής εξασκήσει το δικαίωμα για επισκευή, που του παρέχεται από το Άρθρο 13 του περί Ορισμένων Πτυχών που αφορούν τις Συμβάσεις για την Προμήθεια Ψηφιακού Περιεχομένου και Ψηφιακών Υπηρεσιών Νόμος του 2021 (155(I)/2021). Αντίστοιχα μέτρα έχουν εφαρμοστεί και στη Γαλλία για να προωθήσουν την επισκευή κι όχι την αντικατάσταση προϊόντων.
- 6.5 Πρέπει να εκμεταλλευτούμε Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες όπως το EU Ecolabel (η προαιρετική πιστοποίηση ότι προϊόντα και υπηρεσίες πληρούν υψηλά περιβαλλοντικά κριτήρια). Το κράτος οφείλει να δώσει κίνητρα σε επιχειρήσεις να λάβουν αυτή την πιστοποίηση.

7. ΔΙΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

- 7.1 Το νησί μας είναι ένα ενιαίο οικοσύστημα και η περιβαλλοντική καταστροφή της Κύπρου μας αφορά όλους. Η κλιματική κρίση μας δίνει μια ευκαιρία να δημιουργήσουμε συνεργασίες για να αντιμετωπίσουμε αυτή την κοινή πρόκληση.

7.2 Προτείνουμε τη δημιουργία τεχνικής επιτροπής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και περιβαλλοντικών καταστροφών, με τη συμμετοχή Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, η οποία θα λειτουργεί με πρότυπο τις υπάρχουσες τεχνικές επιτροπές.

7.3 Αρμοδιότητα της Τεχνικής Επιτροπής θα είναι:

- Ο συντονισμός των πυροσβεστικών υπηρεσιών της Κυπριακής Δημοκρατίας και της υποτελούς τοπικής διοίκησης στα κατεχόμενα για την κατάσβεση πυρκαγιών σε οποιοδήποτε μέρος του νησιού και συντονισμός της διαδικασίας αναδάσωσης.
- Η συλλογή και κοινοποίηση στοιχείων για περιβαλλοντικές καταστροφές σε οποιοδήποτε μέρος της Κύπρου, καθώς και η συλλογική μελέτη τρόπων αντιμετώπισης αυτών των καταστροφών. Οι μελέτες θα δημοσιοποιούνται και θα αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για την διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής της κυβέρνησης, ενώ θα διασφαλίζουν και το δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν πληροφορίες για το περιβάλλον με διαφάνεια.

8. ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

8.1 Στηρίζουμε την ενίσχυση και αναβάθμιση του θεσμού του/της Επιτρόπου Περιβάλλοντος με επιπρόσθετες εξουσίες για να μπορεί να έχει αποτελεσματικές παρεμβάσεις.

8.2 Συγκεκριμένα, θα έχει την ευθύνη:

- Για τον οριζόντιο έλεγχο της περιβαλλοντικής επίδρασης του κράτους αλλά και ιδιωτικών οργανισμών.
- Να ελέγχει ότι το κάθε υπουργείο και οι δημόσιες υπηρεσίες που υπάγονται σε αυτό τηρούν βασικές πρακτικές της κυκλικής οικονομίας (π.χ ανακύκλωση).
- Να θέτει στόχους για ενεργειακές επιδόσεις του δημόσιου τομέα και να ελέγχει ότι αυτοί οι στόχοι τηρούνται. Εφόσον δεν τηρούνται να προτείνει μέτρα για να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας.
- Να ελέγχει ότι νέες εγκαταστάσεις, οι οποίες κτίζονται για να στεγάσουν δημόσιες υπηρεσίες, πληρούν περιβαλλοντικά κριτήρια όσον αφορά την κατασκευή και τη θερμομόνωση τους και πως παράγουν μέρος της ενέργειας που καταναλώνουν από ΑΠΕ.

- Να επιβλέπει την εφαρμογή των αδειοδοτημένων έργων από το Τμήμα Περιβάλλοντος
- Ο/η Επίτροπος θα έχει τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων (μέχρι και κλεισίματος ιδιωτικών εγκαταστάσεων) σε περίπτωση διαπίστωσης μη-εφαρμογής.

9. ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ - ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ

9.1 Οι εκπομπές ρύπων από τις μεταφορές αποτελούν πάνω από 40% του συνόλου των εκπομπών μας ως χώρα. Στην Κύπρο, η πρώτη επιλογή των πολιτών για τις μετακινήσεις τους παραμένει το αυτοκίνητο. Εμείς οφείλουμε να διευκολύνουμε τους πολίτες να κάνουν πιο οικολογικές επιλογές για τις μεταφορές τους. Τα σχέδια αστικής κινητικότητας να γίνουν οδηγός με χρονοδιαγράμματα εφαρμογής για βιώσιμες πόλεις.

9.2 **Ποδηλατόδρομοι:** Έγινε μια αρχή με τον καθορισμό ποδηλατόδρομων σε κάποια αστικά κέντρα. Ωστόσο υπάρχουν πολλά περιθώρια επέκτασης και βελτίωσης.

9.3 Λεωφορεία:

- Τα δρομολόγια των λεωφορείων πρέπει να ψηφιοποιηθούν για όλες τις επαρχίες ούτως ώστε ο κόσμος να μπορεί να προβλέψει τι ώρα πρέπει να πάει στη στάση.
- Πρέπει να γίνει μελέτη και επανεξέταση των δρομολογίων των λεωφορείων από το Υπουργείο Συγκοινωνιών, σε συνεργασία με τους αρμόδιους Δήμους και τις εταιρείες που παρέχουν τις υπηρεσίες μεταφορών. Σκοπός είναι να υπάρχουν πολλαπλές διαδρομές, ούτως ώστε οι πολίτες που επιλέγουν να μεταβούν στον προορισμό τους χρησιμοποιώντας δημόσιες συγκοινωνίες να μην πρέπει να αλλάξουν λεωφορείο.
- Το Υπουργείο Συγκοινωνιών οφείλει να ελέγχει ότι οι εταιρείες μεταφορών τηρούν τις πρόνοιες της σύμβασης που καθορίζουν τη συχνότητα των προγραμματισμένων δρομολογίων.

10. ΠΡΑΣΙΝΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

10.1 Η οικονομία «των πύργων και των διαβατηρίων» ήταν ευκαιριακή κι επέφερε μεγάλο περιβαλλοντικό πλήγμα στον τόπο. Εμείς έχουμε άλλο όραμα για το νησί μας.

10.2 Κτίρια χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης:

- Προτείνουμε την εφαρμογή ενεργειακών κριτηρίων για μεγάλα έργα και κτίρια που να διασφαλίζουν ότι θα έχουν τη χαμηλότερη δυνατή ενεργειακή κατανάλωση.
- Οι ιδιοκτήτες των κτιρίων που θα πιστοποιούνται με Ecolabel να λαμβάνουν φορολογική ελάφρυνση.
- Διενέργεια ΜΕΕΠ (και Στρατηγικών μελετών) για τα ψηλά κτίρια ειδικά στην παράκτια ζώνη και άμεση εφαρμογή μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων.

10.3 Αστικές Περιοχές Πρασίνου:

- Πρέπει να διαφυλάξουμε τα μεγάλα αστικά πάρκα αφού αποτελούν τον πνεύμονα των πόλεων μας.
- Στηρίζουμε κάθε πρωτοβουλία για αύξηση των περιοχών πρασίνου σε αστικές περιοχές, με τη δημιουργία πάρκων και χώρων πρασίνου.

11. ΑΚΑΜΑΣ – ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ

11.1 Ο Ακάμας αποτελεί κληρονομιά για όλους μας, την οποία οφείλουμε να διαφυλάξουμε για τα παιδιά μας. Θα σταθούμε απέναντι σε όσους επιδιώκουν να επέμβουν στο οικοσύστημα της χερσονήσου. Ο Ακάμας δεν είναι προς πώληση!

11.2 Στηρίζουμε την πρόταση του Κινήματος Οικολόγων για δημιουργία διαχειριστικής επιτροπής, με τη συμμετοχή των κοινοταρχών της περιοχής, την Επίτροπο Περιβάλλοντος, το Υπουργείο Γεωργίας και εμπειρογνομόνων για την υλοποίηση ενός τοπικού σχεδίου για τον Ακάμα.

11.3 Για το υφιστάμενο Τοπικό Σχέδιο Ακάμα προτείνουμε:

- Να υιοθετηθούν από την κυβέρνηση οι νομικά δεσμευτικοί και ουσιώδεις όροι της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης και της Γνωμάτευσης Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.
- Να διαφυλαχθεί η φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, μέσω της προστασίας των περιοχών Natura 2000. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να καταργηθούν ή να τροποποιηθούν ορισμένες από τις ζώνες που προτείνονται.
- Οι τουριστικές και οικιστικές ζώνες να μην επεκτείνονται σε περιοχές Natura 2000.
- Την χρήση ποσοτικοποιημένων δεικτών αειφορίας που προτάθηκε από το Τμήμα Περιβάλλοντος για τον σχεδιασμό της περιοχής.

- Αφαίρεση της πολιτικής Μεμονωμένης Κατοικίας στην Χερσόνησο του Ακάμα για να αποφευχθούν επικίνδυνες επιπτώσεις για προστατευόμενα στοιχεία της πανίδας και της χλωρίδας του τόπου μας.
- Η πολιτική του “Επισκέψιμου αγροκτήματος” πρέπει να ρυθμιστεί ικανοποιητικά και να μην εκτείνεται σε περιοχές μακριά από τους πυρήνες των κοινοτήτων.
- Να αφαιρεθεί από τις πρόνοιες η επέκταση της λατομικής ζώνης της Ανδρολύκου, η οποία βάζει σε κίνδυνο πολλά από τα προστατευόμενα είδη της περιοχής.

11.4 Κάτοικοι των κοινοτήτων Ακάμα:

- Το κράτος θα πρέπει να απαλλοτριώσει τη γη εντός ή πέριξ του Εθνικού Πάρκου, καταβάλλοντας δίκαιη αποζημίωση στους ιδιοκτήτες. Αυτό μπορεί να γίνει υπό τη μορφή ανταλλαγής με χαλίτικη γη σε άλλη περιοχή.
- Προτείνουμε ειδικές νομοθετικές χαλαρώσεις για να απλοποιηθεί η διαδικασία αδειοδότησης και να επιτραπεί η χρήση υφιστάμενων δομών ως τόπους φιλοξενίας (BnB) εντός των καθορισμένων ζωνών ανάπτυξης. Με αυτό τον τρόπο θα παρεμποδιστεί η περαιτέρω ανθρωπίνη επέμβαση στη φύση εντός του Ακάμα.

12. ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

- 12.1 Η γεωργία, η κτηνοτροφία και η μεταποίηση προϊόντων χρειάζεται να τεθούν σε σύγχρονη βάση: ποιοτικές καλλιέργειες, βιολογικά προϊόντα, σύγχρονες μονάδες, προαγωγή των ντόπιων προϊόντων με καινοτόμες και στοχευμένες εφαρμογές.
- 12.2 Το ζητούμενο είναι ένα στρατηγικό σχέδιο που θα εντοπίσει τα πλεονεκτήματα της Κυπριακής γης λόγω του κλίματος και θα αναπτύξει τον πρωτογενή τομέα με βάση τις νέες κατευθύνσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής πολιτικής «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο».
- 12.3 Επιδίωξη αύξησης της γονιμότητας του εδάφους που μεταφράζεται σε λιγότερα χημικά, μεγαλύτερη παραγωγή και περισσότερη φυτοκάλυψη του εδάφους. Μετατροπή όσου περισσότερου ποσοστού κλαδεμάτων και άλλων οργανικών υποστρωμάτων σε κομπόστ για αναπλήρωση του χαμένου άνθρακα στο έδαφος, με στόχο από το 1% που είναι σήμερα στο πέραν του 5% ενός υγιούς χώματος.
- 12.4 Χρειαζόμαστε μια μοντέρνα τάξη γεωργών και κτηνοτρόφων για την επιχειρηματική ανάπτυξη στην Κυπριακή ύπαιθρο. Να εκμεταλλευτούν τις πρακτικές των ανώτερων σχολών κατάρτισης που γνωρίζουν τις νέες τάσεις, αντλούν καλές

πρακτικές από άλλες χώρες και μπορούν να έχουν την στήριξη του κράτους μέσω εθνικών ή Ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων.

- Προτείνουμε πρόγραμμα για στήριξη και προσέλκυση νέων αγροτών με επιστημονικό υπόβαθρο.
- Στοχευμένη ενθάρρυνση γεωργικών μονάδων εξειδικευμένων προϊόντων με στόχο δημιουργία μεγαλύτερων και βιώσιμων μονάδων.
- Ο ρόλος των πανεπιστημίων της Κύπρου είναι να αναπτύξουν τους συναφείς κλάδους όπως η παραγωγή τροφίμων, η γεωπονία, οι περιβαλλοντικές σπουδές και η σύζευξη με τις νέες τεχνολογίες στην παραγωγή. Το κράτος οφείλει να συμβάλει στην αναβάθμιση των σχετικών πανεπιστημιακών προγραμμάτων και την εξειδίκευση στις νέες αγροτικές τεχνολογίες.

12.5 Στήριξη και ανάπτυξη της Υπαίθρου:

- Το κράτος πρέπει να διασφαλίσει ότι η ύπαιθρος έχει τις υποδομές για να μπορούν τα νέα ζευγάρια και οι οικογένειες να μένουν στον τόπο τους. Πρέπει να επενδύσουμε σε περιφερειακά βρεφοκομεία, νηπιαγωγεία και κέντρα υγείας για στήριξη της υπαίθρου.
- Παροχή κινήτρων μέσω φορολογικών απαλλαγών και σχεδίων επιδοτήσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη προγραμμάτων αγροτουρισμού και καταπολέμηση της αστυφιλίας.

13. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΥΠΟ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΕΡΗΜΟΠΟΙΗΣΗΣ

13.1 Η διαχείριση των υδάτινων πόρων αποτελεί πρόκληση και προτεραιότητα σε ένα νησί που απειλείται από ερημοποίηση.

13.2 Τα μέτρα τα οποία προτείνει το Υπουργείο Γεωργίας στην «Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή» πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα:

- Επιδιόρθωση των συστημάτων μεταφοράς νερού για να περιοριστούν οι απώλειες νερού.
- Φορολογική επιβάρυνση στις υδροβόρες εγκαταστάσεις (πχ γήπεδα γκολφ).
- Φορολογική έκπτωση σε νοικοκυριά τα οποία θα αντικαταστήσουν τις πεπαλαιωμένες οικιακές συσκευές τους με νέες, οι οποίες έχουν χαμηλότερη κατανάλωση νερού, με την προϋπόθεση ότι η προηγούμενη συσκευή θα ανακυκλωθεί.

- Χρήση ανακυκλωμένου νερού για την άρδευση χώρων πρασίνου.
- Παραγωγή νερού από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε σχέση με την ενέργεια στις αφαλατώσεις που επιτρέπεται και χρησιμοποιείται μέχρι και σήμερα.

14. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

- 14.1 Στηρίζουμε την ενίσχυση του έργου της Αστυνόμευσης για τα Ζώα και διαφώτιση του κοινού για το ρόλο αυτού του θεσμού. Εξέταση για μια ανεξάρτητη υπηρεσία εντός της δύναμης της Αστυνομίας.
- 14.2 Το κράτος, σε συνεργασία με τις δημοτικές αρχές, πρέπει να προωθήσει προγράμματα στείρωσης αδέσποτων ζώων και να στηρίξει το έργο των καταφυγίων ζώων.